

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Szabó Sámuel**,

Tartalom: Dijnélküli hirdetések gazdák számára. — Mi történt Monostoron. XIII. r. t. — Miként lettem gyümölcsfa-tenyésztővé?; s mily irányban kell a gyümölcsészetet vezetni, terjeszteni. **Dömötör László**. — Budapesti VII. nemzetközi gabona- és magvásár gépkiallítással egybekötve. — Még egyszer műszavaink érdekében. **Fekete Lajos**. — Kolozsvári időjárás, junius havában. — Egyveleg. — Értesítés az állati betegségekről. — Vidéki gazd. tudósítások: **Mocs, M.-Ludas, Szék**. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak — Hirdetések. —

Dijnélküli hirdetések gazdák számára.

A hirdetések előnyeiről már több ízben volt szó lapunkban is, mindannyiszor hangsúlyozva levén, hogy ha minél többben tudnak arról, mi kell az egyik gazdának s mi eladó a másikonál, ez által jutányosabban, könnyebben és gyorsabban jutna szükségleteihez az egyik, előnyösebben értékesíthetné eladó cikkeiket a másik.

E kézzel fogható előnyök dacára, magyar gazdáink nem hirdetnek. — Hogy miért nem? arra sokféle okot lehet felhozni. Részben gazdáink konzervatív, az újításokkal nehezen megbarátkozó szelleme, a közmondásos közöny és élelmességihiány és végre a hirdetések hasznábau való hit hiánya valószínűleg az ok, minnek közvetlen következése az, hogy minden gazda a hirdetésekre igényelt s rendesen dusan kamatozó költséget sajnálja.

Miután lapunknak több ízben kifejezett célja az, hogy a magyar gazdáknak valóban szolgálatot tegyen, anyagi jólétük emeléséhez hozzájáruljon, egyik főfeladatunknak tartjuk a gazdákat a hirdetésekkel megbarátkoztatni. Ennek elérésére jelentékeny áldozatot is hozni képes lévén, ezenel kijelentjük, hogy gazdáktól, u. m, földbirtokosok, bérlők gazdatisztek, erdészek és uradalmaktól mától fogva mindennemű hirdetést teljesen dijnélkül fogunk fölvenni. Nevezetesen földbirtok eladás, vagy vétel, földbérlet, betöltendő gaz-

datiszti vagy egyéb állomások, vagy szolgálati ajánlatok, eladó vetőmagvak, fa, bor s bárminő más terményekre vonatkozó hirdetések ingyen fognak lapunkban közzététetni.

A hirdetni kívánó gazda, ki emez ajánlatunkat igénybe venni szándékozik, röviden, ha szabad kifejezni, „táv-irat” stylusban egy levelező lapra írja hirdetését, s azt a „Magyar Föld” szerkesztőségének (Budapest, koronaherceg-utca 3. sz.) czimezve, küldje el. Ebből áll az egész.

A beküldött hirdetés legalább egyszer fog lapunkban megjelenni, ha terünk engedi, többször is. Mindenkinek jogában álland nemcsak akárhány hirdetést beküldeni, de ha a hirdetés nem eredményes, ugy a már egyszer beküldött hirdetésnek megújítva felvételét kívánhatja.

Csupán arra kérjük t. gazdatársainkat, hogy ha hirdetések ismételve jelennének meg, és időközben a hirdetett tárgyat eladnák, sziveskedjenek egy levelező lapon a kiadóhivalt erről értesíteni hogy a hirdetés további közlését megszüntessük s így helyet nyerjünk mások számára.

Részünkről csak azt tartjuk fen magunknak, hogy helyet kimérendő és ez intézkedésben minél többeket részesítendő, a beküldött hirdetéseket lehető tömör alakba öntsük, ugy mint a hason czélu angol lapokban van az.

Ki a lapunkban megjelenő eme ingyen hirdetések alakjával meg nem elégedvén, hirdetését esetleg más alakban, vagy a szokott, és nagyobb tért foglaló rendes hirdetések alakjában kívánna közzététetni s ezt hirdetésének beküldése alkalmával különösen kiköti, az a rendes díjakat tartozand fizetni.

Kérjük a t. gazdaközönséget, hogy fenti ajánlatunkat kiváló figyelemben részesítse és miné

többször vegye igénybe lapunk hasábjait hirdetési czélokra. Erős meggyőződésünk, hogy ha gazdáink tömegesen fognak hirdetni, ezáltal egymásnak, és így a közvagyonosodásnak igen lényeges szolgálatot fognak tenni.)*

Budapest, 1880. jun. 20.

A „Magyar Föld“ alapítóinak nevében:

Gróf Dessewffy Aurél. Gróf Széchenyi Pál.

Mi történik Monostoron?

Közlemények a gazdasági tanintézet köréből.

XIII.

(A Minister ur Ő Nmlgának látogatása.)

Néhány számmal ezelőtt fennakadt közleményeim fonalát midőn újból fölveszem, igen röviden igazolni akarom hallgatóságomat. Nem azért szünetelt e cikksorozat, mintha azon idő alatt a tanintézetnél közlésre méltó tárgy nem lett volna; a kaszáló-, gyűjtő- és forgató gépek próbája ezen idő alatt történt, mely versenyt a t. helyettes szerkesztő ur volt szives ismertetni; ezen idő alatt történt meg a juhnyírás is, melynek eredményeit a juh-fajták szerinti összehasonlítással „egy monostori barátom“ írta le nagy pontossággal. Azon idő alatt tartatott az intézeti hallgatóságának tanárai vezetése alatti tanulmányi nagy kirándulása Arad és Biharmegyékben, hol a kisjenői főhercegi uradalom, az ötvenesi jeles gazdaság s az itt működő gőzeke, továbbá az aradi és nagyváradai nagyszabású iparüzletek, szeszgyárak s az ezek mellett berendezett marhahizlaldák kerültek szemle alá, mely tanulmányi utnak szakszerű leírásával a tanintézet „Értesítőjében“ remélhetőleg nemsokára találkozandunk. Volt tehát tárgy elég, csak a közlő volt annyira elfoglalva, hogy a tudósításra teljességgel nem érkezett.

Junius 22-én a tanintézetnek örvendetes napja volt, mert e napon láthatá előljáró ministerét: Báró Kemény Gábor ur Ő Exlját másodsor falai között. Hogy a magaslátogatás a tanintézetre nézve felette örvendetes és üdvös volt, azt taglalni nem szükséges. Ismeretre jutnak ily alkalommal a tanintézet szükségletei s néhány percznyi szemle után elintéztet nyerne oly ügyek, melyek írásbelileg alig intézhetők el kellőleg. Ő Nagyméltóságának mostani látogatása után is a tanintézet igen üdvös intézkedések által gyarapodott s valamint országunk és országrészünk gazdasági ügye Ő nagyméltósága kiváló gondoskodásának igen rövid idő alatt sok és mélyreható intézkedését és tanujelét tapasztalja, ugy tanintézetünk is Ő Exljája kegyes figyelmében és gyámolításában részesül mindenkoron.

Minister ur látogatásának egyik czélja volt a tanári kar azon kérelmének, hogy a tanszékek alkalmas dolgozókkal táltassanak el, melyekben a tanári munkásság kifejthesse tevékenységét. Ezen ügy Ő Exlja szemléje után kedvező megoldást nyert. Hogy mily általános előny az, ha a szakintézeteknek mód nyitattik a szakismeretek buvárlata és fejlesztésére, mutatja a jelenlegi phylloxera kérdés is, mely nem találta készületlenül

*) A „Magyar Föld“ czimű derék szaklapnak főntebbi intézkedését ajánljuk gazdáink szives figyelmébe. Szerk.

ezen tanintézetet s az illető szaktanár Dr. Szaniszló Albert munkássága folytán, minden ezen ügyre vonatkozó ismertetések és szerelvénnyel készen állottak s ma ezen intézetet ugy tekinthetjük, mint a phylloxera elleni küzdelem egyik főhadiszállását. Más szakokra nézve is azt kívánhatjuk, adassék meg a mód, hogy a tanár szakmájában buvárkodhassék s így előadásait is kellőleg illusztrálhassa s készen álljon a szakmájában felmerülő esetek megvilágítására.

A Minister ur ezután szemle alá vette azon területet, mely mesterségesen öntözendő rétté leendő berendezendő. Már korábban említém, hogy e műrét mérnöki fölvétele még a múlt ősszel megtörtént. Jelenleg a munka kivitelre is kerül s a tanintézet gazdagabb leendő egy oly beruházással, mely ugy is mint tananyag, ugy is mint jövedelem forrás az intézetet gyarapítandja. A réttöntözési berendezéssel életre fog kelni a haltenyésztés is a korábbi években hibásan tervezett halastó most már rendeltetésének remélhetőleg teljesen meg fog felelhetni.

A magas látogatásnak kiváló tárgya volt a tanintézet juhászata új berendezése. A tanintézet juhászataiban a közönséges erdélyi juh képezte a törzsanyagot, melybe keresztetések tétettek az angol lincoln és oxfordshyre kosokkal kiválólag a testnagyság és hústermelési képesség emelésére. E keresztetéseknek is megvolt a maguk előnye, de miután az eredeti kosok kipusztultak, az intézeti juhászat pedig kiválólag a tejhaszonvételre van utalva s a közkezdveltségű „monostori sajt“ termelését fokozni igen kívánatos és előnyös. Ő nagyméltósága intézkedéséből jövőre az angol kosok helyett a báró Ramaszkán-féle juhtenyésztésből eredő kosok fognak használtatni, melyek ugy a hús, valamint a tejtermelési képesség fokozására teljesen alkalmasok s a mi klimatikus és legelőbeli viszonyaink között kockázattal nem járnak. Az intézeti juhlétszám ehhez képest 800 dbra emeltetik, a sajt készítés Kardosfalván alkalmas helyiséget és felszerelést nyer s egyáltalán Ő Exljának czélja lévén az intézeti juhászatot az erdélyi viszonyokhoz mért mintateleppé emelni, az ehhez szükséges segéd eszközökben sem leendő valószínűleg hiány.

Ezen intézkedései után megsejmelvén Ő Nagyméltósága még az intézet belső berendezéseit, gazdaságát, jeles tehenészetét, kertjét, megelégedéssel távozott, hogy ugyancsak országunk gazdasági ügyeinek érdekében Tordára s majd Enyedre utazzék.

A minister ur kíséretében voltak Tormay Béla kir. tanácsos s a budapesti állatorvosi tanintézet igazgatója, ki ugy az intézeti, valamint a felső magyarországi vidékek juhászata számára alkalmas tenyész juhok beszerzése érdekében volt kiküldetésben, továbbá jelen voltak Kvassay Jenő és Barcza K. kéltérmezők. Majd két nappal Ő Exlja látogatása után Kozma Ferencz ministeri tanácsos és Horváth János m. k. honvéd tábornok urak szerencsétlítették az intézetet.

Mentől több ily látogatást kívánunk országrészünk ezen intézetének.

r. t.

Miként lettem gyümölcsfa-tenyésztővé?; s mily irányban kell a gyümölcsészetet vezetni, terjeszteni?

Most, midőn az „Erdélyi Gazda“ olvasó közönsége annyi derék községgel, lelkésszel, iskolával és tanítóval szaporodott, talán nem leszek nagyon unalmas, ha nekiek elmondom, miként lettem én gyümölcsfa-tenyésztővé, azután pedig áttérek az általam leginkább gyakorolt ojtás-módokra.

Én ugyanis gyermekkoromban dologra szoktattatván, az annyira sajátommá lett, hogy én dolog nélkül nem tudtam el lenni s a boldog semmivé válás örömeit nem ismertem, henyélni nem tudtam. Azért sok foglalkozást csupa időtöltésből vagy mulatságból is megtanultam.

Az 1867-ik évben az ügyvédek kizárólagos gyakorlatát az akkori átalakulási viszonyok folytán abba hagyván leginkább a gazdálkodással foglalkoztam. A gazdálkodás folytatása, — a mi általános gyakorlatunk szerint a gazdát nagyon kis mértékben foglalja el. Mert hiszen a béres tudja azt, hogy aratás után szántani kell, azután vetni, azután aratni.

Azt is tudni kell neki, hogy a lónak, ökörnek télen kukoricza-csutkát, polyvát, töreket kell adni; nyáron pedig kifogás után a legelőre kiverni. Hiszen csak nem ülhet ott a gazda mindig az ökör faránál!

Kezdő gazda levén nem igen bírtam valami széles látkörrel s így magam is ott voltam, hogy a gazdálkodás nem foglalt el egészen. Véletlenül azonban oly kedves körülmények közé jutottam, hogy mégis valami, a mivel időmet kellemesen eltölthettem. Volt tanyánkon már egy gyümölcsös kert is, nagy részben kiültetve. Itt töltöttük az idő nagy részét és pedig nőm ojtogatott, — leginkább rozsákat — én pedig tartottam neki a napernyőt; később segitettem egyetmást, végre ojtottam én is. Sikerült.

Csak az első sikerig nehéz, azután megy magától. És aki hozzá fogott, többé el nem hagyja. Ojtottunk együtt. Megpróbáltuk nőmmel, kitud többet. És csakhamar óránként 29—30-at tudunk beojtani. Kegkedvesebb ojtás-módunk a szemzés volt. Ez legkönnyebb és legszaporább. Csakhamar sok ojtóványunk lett. Kezdtünk gondolkozni, hogy most már rendszeres gyümölcsfa-tenyésztést kezdjünk. De már gazdálkodásban is mind több-több foglalkozást találtam. Azonban a tanuláshoz is szükségét éreztem, feltámadt tudvágyam. Örökölt könyvtárunkban találtam az 1858—1862-ki „gazdasági lapokat“ Schimdlin „Bürgerliche Garten-kunst“-ját, Settegast „Gazdaságtanát“. Ezeket olvastam s az „Erdélyi Gazda“ lapot rendeltem meg legelőbb. Az előtt én is csak politikai lapot olvastam.

Mikor már így kapogattam valamit, szereztem kézi könyveket is. Elsorolok közülök egy néhányat, hogy azokat érdemük szerint ajánljam is:

Első volt melyet megismertem, az 1869-ben megjelent Nagy Zsigmond „Kis kertész“-e, vagy gyümölcsfa-tenyésztési útmutatója. Valóban bűn, hogy oly kevés pártolásban részesítetett. Mert ha ezen kis könyvecske a népiskolákban tankönyvül behozatik és a gyümölcsfa-tenyésztés kötelező tantárgyul ren-

deltetik, — most 10 év után már nem küzdenénk annyira az inséggel; — pótolná a gabonafermes hiányát a gyümölcsfa-termése. Továbbá „Lehre von Obstbau“ von E. Lukas és Fr. Medicus. „Illustrirte Monatshefte für Obst und Weinbau“ és kitünő gyümölcsészünk Bereczkynek remek műve „Gyümölcsészeti vázlatok.“

Ezeket olvastam és tanulgattam s ezekből szereztem annyi tudományt, annyi gyakorlatot, hogy merem állítani, tudom azt, miként kell a gyümölcsfát tenyészteni — és hogy milyet kell tenyészteni. Gyümölcsfaiskolám szép is a maga nemében s még eddig nem volt esetem, hogy valaki elégedetlen lett volna a tőlem vásárolt fa-csemetéikkel.

De gyümölcsész még nem vagyok és nem is lesszek. Mert bár a gyümölcsfa-tenyésztés terén szükséges tudományt és gyakorlatot már megszereztem, — épen azért tudom azt is hogy gyümölcsész (pomologus) csak az lehet, ki egy egész emberi életet és minden törekvését kizárólag a gyümölcsészeti tudomány elsajátítására, — annak alapján kísérletek tételére, — a természeti okok s azok következményei kutatására és elvonására fordítja. Én nem tartom szükségesnek, hogy a gyakorlati gyümölcsfa-tenyésztő is a gyümölcsészet egész tudományát felöllelje; mert akkor nem lesz ideje gyümölcsfa-iskolát rendezni és a közönséget gyümölcsfa-csemetékkel ellátni. Viszont a gyümölcsész (pomologus) nem lehet egyszersmind azón egyén is, ki a gyümölcsfa kedvelő közönséget a kívánt mennyiségű csemetékkel is ellátja. Helyesen mondja Bereczky, hogy neki nincs ideje faiskolát berendezni és kezelni. Neki elég munkát ad a gyümölcsészeti tudományában buvárkodni. Én viszont az ő tudományát a gyakorlati téren iparkodtam érvényesíteni. Én az ő általa kitiűnöknek felismert fajokat sokszorosítottam és terjeszttem. Épen azért nem tartom szükségesnek, hogy mentől több idegen hangzású nevet katalogusomba felvegyek, vagy ilyeseket újdonságok gyanánt kürtöljem. Nem is kívánok universalis lángész lenni, mert bizony azt tapasztaltam, hogy azon bizonyos universalis zsenik sem gyümölcsészek, sem gyümölcsfa-tenyésztők. Én csak gyakorlati gyümölcsfa-tenyésztő vagyok és akarok maradni.

Minthogy pedig ezen általam vallott irányelveket helyeseknek tartom; ajánlom, hogy kiki saját hajlama szerint legyen vagy gyümölcsész, vagy gyümölcsfa-tenyésztő. Mert mindkettő gyakorlatára nincs elég ideje. Épen azért mutatkozik azon káros jelenség, hogy legtöbbje a gyümölcsfa tenyésztéssel foglalkozó hazánkfiainak minden áron tudós nevének is megszerezni akarván — sem egyik, sem másik; és midőn a tudomány nagy tömegében kovályog, — alig képes egy-egy szép erőteljes fát, faiskolájából kiadni.

Ezeket szükségesnek tartottam e helyen körülményesen részletezni, mert ösmervé az e téren vezérszerepet vívőket, — azon hitben vagyok, hogy nézeteikkel ellenkező tant nem hirdettek. De szükségesnek tartottam azért is; mert azt hiszem, hogy gyümölcsészeti terén keletkezett újabb mozgalom csak úgy fogja a várt sikert, haladást eredményezni, ha a munkakört megosztjuk és kiki csak az általa elfoglalt téren mozog s azt iparkodik betölteni.

A jelesek, kik gyümölcsészet tudományába behatoltak, iparkodjanak ezen tudományt mind jobban kifejleszteni és azt terjeszteni; viszont gyakorlati gyümölcsfatenyésztők ezen meg-alapított irányt gyakorlatban érvényesíteni.

Mai napság vannak jeles pomologusaink, de gyümölcsfa-tenyésztőink niucsenek. Az u. n. kertészek, csekély képzettségknél fogva megbizhatlanok; ők csak kapások. Épen azért van azon bizalomhiány, melyben a faiskolák általában részesülnek. A tulajdonos, pomologusnak akar elismertetni, azért fitogtatja hiányos gyümölcsészeti tudományát; gyümölcsfa-iskolája kezelését, gondozását az ilyen elkeresztelt kertészekre, alias kapásokra bizza. A közönség pedig czifra nevetek, rosz gyümölcs-fajokat, nyomorék csemetéket kap.

Mindazonáltal ne érezze gyümölcsészeink, gyümölcsfa-tenyésztőink és a gyümölcsészet kedvelői közül senki találva; mert cikkem érveit senki egyes személy ellenében nem irányoztam. Hanem valamint önmagam a tudomány és tapasztalat tömegéből kibontakoztam és ezen eredményre jutottam; szeretném ha sikerült volna másokat is az általok követendő irány felől felvilágosítani. Azaz, a ki hajlamot érez magában a gyümölcsészet tudományának elsajátítására, kifejele sztésére és gyakorlására, az ne forgácsolja erejét a gyümölcsfa-iskola kezelésével.

Viszont a gyümölcsfa-tenyésztő a gyümölcsészet tudományát annyira buvárolja csak, hogy annak elfogadott alapelveit, irányát a gyakorlatban érvényesíteni képes legyen. Megosztván a munkát, bizonyára nagyobb eredményt fogunk rövid időn felmutatni!..

Dömötör László.

Budapesti VII. nemzetközi gabona- és magvászár gépkiallításával egybekötve.

Általános határozatok.

a) A budapesti VII. nemzetközi gabona- és magvászár az „Uj világ“ kerti helyiségeiben (a Tüköry-féle töltésen) f. é. augusztus 9-én reggeli 8 órakor csengetési-jel mellett fog megnyitvatni és ugyan ily jeladás által délutáni 5 órakor bezáratni.

b) Belépti jegyek augusztus hó 8-áig délelőtt, 1 frtnyi díj mellett, a tőzsde titkári hivatalában válthatók és a gabonavászár napján csakis a gabonavászári pénztárnál kaphatók.

c) Külön helyek, asztallal és ülésokkal ellátva: 10 frtnyi díj előleges lefizetése mellett kaphatók. A kik oly helyekre számot tartanak, sziveskedjenek legkésőbb folyó évi augusztus hó 1-sőéig a tőzsde titkári hivatalában eziránt nyilatkozni, minthogy külön helyek csakis korlátolt számban állnak rendelkezésre.

d) Sürgönyök és levelek fel- és kiadására, külön magy. kir. távirtda- és postahivatal fog felállítatni. A gabonavászár látogatói felkéretnek, hogy a hozzájuk intézendő sürgönyöket és leveleket, lehető leggyorsabb kézbesíthetése végett, „Budapest, gabonavászár“ (Budapest, Saatmarkt) jelzés mellett czimeztessék.

e) A tőzsde titkári hivatal ezen napon a gabonavászár-

ron is irodát nyit, a hol a látogatók, szükséges felvilágosítókat készséggel nyernek és a tőzsdei szokásjogokat tartalmazó füzetek ugyszintén fuvartariffák is kaphatók lesznek.

f) A gabonavászár gépkiallításával, továbbá a malom- és szeszpar szakmába vágó szerek kiállításával lesz egybekötve. Ezen kiállításához a bejelentések a szükségelt tér terjedelme kijelölése mellett legkésőbb f. é. augusztus 5-éig a tőzsde titkári hivatalához intézendők. Minden kiállító 10 frtnyi díjat tartozik e helyért fizetni.

g) A cs. kir. Dunagőzhajózási társulat személyszállító hajóin ugyszintén az üszög-mohácsi vaspályán a gabonavászár látogató t. közönség számára, az ide- és visszautazásra 33 1/3 %-nyi menetdíj-leszállítást engedélyezett, mely kedvezmény f. é. augusztus hó 4-étől bezárólag 12-éig érvényes. Ennélfogva figyelmeztetnek az idegen látogatók, kik ezen utazási kedvezményben részesülni kívánnak, hogy idejében rendeljék meg a szükséges igazolványokat, a melyeket az 1 frtnyi belépti-jegy előleges váltása ellenében (de nem utánvét mellett) a tőzsde titkári hivatala az illetőknek azonnal meg fog küldeni. A magyar ugyszintén az osztrák vaspályák ellenben a menetdíj-leszállítását az idén megtagadták.

Még egyszer műszavaink érdekében.

Tisztelt szerkesztő ur! Readkivül sajnálom, hogy becses lapja 24-ik számában, a 193-ik lapon tett megjegyzése folytán némely erdészeti műszóra nézve nézeteink összeittközésbe jöttek egymással. Sejttem, hogy valamely magyar növénytan tévedése okozza ezen eltérés, s annyival is inkább kérem e soraimnak kelyet adni.

A „háncs“ szót a fa külső rétegeinek elnevezésére nem szabad alkalmazni, mert háncs vagy hárs (Bast, liber) soha sem fát jelent; hanem az alatt mindég a héjnak belső rétegeiben előforduló, néha a kerület irányában is kissé összefüggő, máskor pedig külön vált, azaz parenchym szövet által elszigetelt nyalábokban lehántható, hajlékony, hosszirányban igen erős, rostos szövetet értünk, mely sok fa héjában, pl. a hársban igen gazdagon van kifejlödvé; más fáknál, pl. a tölgyeknél csekélyebb mértékben, sőt némelyeknél egészen hiányzik. E szövetből kötőháncsat, háncskötelet s más efélet készítenek; ez adja a lennél és kendernél a fonásra alkalmas szálakat. Tehát nem téveszthető össze a faszövettel, melynek rostjai többékevésbbé merevek, törékenyek s vegyileg is különböznek a tisztá háncsnyaláboktól.

A szijács (Splint, alburnum) ellenben egyáltalában nem tartozik a héjhoz hanem mindig a törzs belső fahengeréhez, mely a héj lehántása után csupaszé lesz. A gesztes fáknál, pl. a tölgy, szil, ákác, körizs stb. csak a törzsfa külső rétegeit nevezzük így, mely puhább nedvesebb s a rovarok, valamint a korhadás által könnyebben megtámadható lévén, az ács többnyire eltávolítja a megfaragásnál; de soha sem nevezi sem károsnak, sem pedig szinfának; hanem ez utóbbi nevet épen a fa meghagyott, setétebb színű részének, tehát a fa javának, színének adja. A szinfa tehát az, mit az erdész közelebről bizonyos táji szójárás után geszt-

nek nevez (Kernholz, duramen.) Hogy ugyanezt bélfának vagy cseternek is nevezik, azt a tisztelt szerkesztő ur megjegyzése után tudomásul veszem; de különben az idézett cikkben mondottakat most is teljes épségben fenntartani kénytelen vagyok.

Selmező, 1880. július 1-én.

Fekete Lajos.

Minden vitának, mely tudományos kérdések tisztázására szolgál, mindig szívesen helyet adunk, a nélkül, hogy az ellenkező véleményt akárkitől rossz néven vennők.

Ezuttal a dolog lényege nem az, hogy mi vitalkozók, egymást elemi növényteni ismeretekre oktassuk, hanem azon fontos elvi kérdés, hogy nagyobb olvasó közönség elébe szánt népszerű cikkeikben helyes-e az olyféle műszavakat használni, minő pl. a szijács; s nem sokkal jobb-e a nép nyelvében élő, ha szintén a tudós fülnek kevésbé tetsző kifejezéseket fölkeresni s melyek a magyar nyelv természetén sem követnek el erőszakot. Én e kérdésben Bereczki ural, az utóbbit valom.

T. munkatársunk most közölt feleletére csak azon egy észrevételünk van, hogy mi multkori szerk. megjegyzésünket az album jelölésére nem háncs, hanem a szinfa kifejezést hoztuk javaslatba. És hogy e szó nem csak a fa színét jelenti, hanem a főtörzsnek felszínén fekvő ifjabb részét is jelenti, — azt is szíveskedjék tudomásul venni.

Szerkesztő.

Kolozsvári időjárás, június havában.

A júniusi időjárás általában kedvezőtlen volt. Az egész hónap nagyobb részét esőzés jellemzi. Az őszi vetéseknek a langyos eső nem ártott, sőt hasznukra volt, a mennyiben az érést sietette, de a tengeri kapálás s különösen a takarmány készítésnél igen nagy akadályokat okozott s szinte lehetetlenné is tette különösen a takarmány készítését.

A csapadék mérő a következőket mutatja.

Június 4-én volt 7₁ mm. eső; 5-én v. 4₅ mm.; 6-án v. 2₀ mm.; 7-én v. 2₃ mm.; 9-én v. 12₁ mm. eső, összesen 28 mméter.

Ekkor egy kis szünet állott be, de nem tökéletes tiszta napokkal. Ujra kezdődött az esőzés:

Június 16-án és 17-én volt 18₃ mm. eső (!); 19-én v. 8₀ mm.; 20-án v. 10₇ mm.; 21-én v. 3₀ mm.; 22-én v. 7₃ mm.; 24-én v. 2₀ mm.; 25-én v. 16₃ mm. eső (!); összesen 66₅ mm. Egész hónapban 94₅ millimeter.

Ezen eső mennyiség igen soknak mondható s mindig nyugoti vagy észak-nyugoti széliránnyal jelentkezett. Ugy látszik, hogy innen kapja Kolozsvár az esőt. Borura derút várunk.

Időmérő.

Egyveleg.

— Phylloxeráról. Hivatalos jelentések szerint a phylloxera föllépte Kenderesen, Jász-Nagy-Kun Szolnokmegyében is konstatáltatott. A vizsgálat szerint a rovarok, már

életük harmadik stadiumában mozognak; körülöttük millió s millió tojás van lerakva. Egy beteg szőlőtő a magyarovári gazdasági academiába küldetett. A rovar — amint hirlik — Kassaról hurczoltatott Kenderesre. Aggasztó hírek érkeztek még Szatmár-Németiből is, hól a phylloxera nagyobb mérvben kezd feltűnni.

— A phylloxera tanfolyamok — mint értesülünk — a phylloxera által inficiált négy különböző helyen és pedig Verseczen, Kassán, Peérett és Tahi Tótfalun fognak megtartatni. A tanfolyamok a következő sorrendben tartatnak: Tahi-Tótfalun július hó 19-én és 20-án, előadó tanár les Cserháti Sándor; Kassán ugyancsak 19-én és 20-án, előadó tanárok Sissoviics és dr. Lejtényi, a kassai gazd. intézet tanárai; Peérett július hó 20 és 21-én előadó tanár dr. Szaniszló Albert Kolozsvárról; e tanfolyamon vesznek részt az erdőlyrészi tanárok is és végül Verseczen 22-én és 23-án, előadó tanár Cserháti Sándor.

E tanfolyamokra a közoktatásügyi minister által összesen 48 tanár neveztetett meg, önként jelentkezett eddig 16 tanár, úgy hogy a tanfolyam végeztével a minister szakértőivel együtt egyszerre 70 begyakorlott szakember fogja az ország összes szőlőt vizsgálat alá venni. Minden egyes vizsgáló egy számára kijelölt és meghatározott borvidék területét kapja vizsgálatra, a vizsgálatok feletti szakfelügyeletet Cserháti Sándor és dr. Szaniszló Albert tanárok gyakorolják. Az általános vizsgálat rendszere és vezetése Miklós Gyula borászati kormánybiztosra van bízva, kinek erélye és szakavatottsága biztosíték arra nézve, hogy e fontos feladat czélirányosan lesz megoldva.

(M. F.)

— A váczvidéki szőlők a földmívelési ministerium kiküldött közege által átvizsgáltatván, e szőlők — mint értesülünk — phylloxera mentesnek találtattak ugyan, azonban találtatott egy másik betegség, mely e szőlőket igen nagy mérvben pusztítja, és ez a szőlőgyökérgyökérpenés. Az ily beteg tőkék, ha nem is kör alakú, de összefüggő nagyobb foltokat képeznek, fejlődésre alig érik el a rendesnek egyharmadát, a levelek kicsinyek a tőkék nem teremnek és egyik tőke a másiktól könnyen elkaphatja a bajt, ha hajsza gyökereik csak egy helyen is érintkeznek egymással. — Az ottaniak a betegség okát a nedves esztendőknél tulajdonítják és „sostrának“ nevezik. Valószínűbb azonban, hogy a betegség oka a kiélt talajban keresendő, mitán a szőlők azon a helyen már legalább kétszáz évesek. A finomabb fajszőlők hamarabb esnek e baj áldozatául, mint a durvább, erősebb fajok.

(M. F.)

— Mily vámot fizetnek a magyar borok a különböző államokban. Molnár István a következő összeállítást közli a Borászati Lapokban: „Ha az egyes államokat azon sorrendben soroljuk fel, amint vámtarifáik a magyar bor irányában emelkedik, úgy a következő sorozatot nyerjük: Svájc 1 forint 50 kr, Belgium 1 frt 60 kr, Olaszországé 3 frt 20 kr, Törökországé 3 frt 30 kr, Dániáé 4 frt 16 kr, Franciaországé (ha nem vitetik Párizsba) 4 frt 80 kr, Svéd és Norvégiaé 9 frt 20 kr, Angliáé 11 frt, Braziliáé 12 frt 66 kr, Németországé 14

frt 40 kr, Perué 18 frt, Chili 20 frt 60 kr, Keletindiaé 22 frt, Mexikóé 23 frt 55 kr, Hollandiaé 25 frt 27 kr, Egyesült-Államoké 26 frt 78 kr, Görögorszáé 29 frt 40 kr, Spanyolországé 30 frt, Portugáliáé 31 frt 40 kr, Oroszorszáé (ha szárazföldi határon vitetik be) 32 frt 10 kr. — A következő államok a bor értékének bizonyos százalékját veszik vámul és pedig: Egyiptom és Románia 5 százalék, Szerbia 6 százalék, Uruguay és Canada 20 százalék, Perzsia 25 százalék. Megjegyzendő végül, hogy kedves szomszédaink Szerbia és Románia a vámmal együtt és egyidejűleg és pedig az előbbi 8 frt 40 kr, az utóbbi 14 frtot szed be fogyasztási adó czimén, mi a magyar bor bevitelét igen megnehezíti.

— A nyári félév vizsgálai Kolozs-Monostoron a m. kir. gazd. tanintézetnél a következő sorrenddel fognak megtartani: a II-od éveseknél: július 15-én növénytermelés és rétmivelés, 17-én növénytan, növény boncz- és élettan, növény körtan, 19-én gazdasági vegytan, 21-én gazdasági gépisme, 23-án általános állattenyésztés, 26-án földmértan, 27-én méhészet. A III-od éveseknél: július 15-én gazdasági becsléstan és számvitel, 17-én szarvasmarha és lótenyésztés, 19-én kertészet és szőlőmivelés, 21-én technologia és borászat, 23-án erdőszettan, 26-án állatgyógyászat. Július 30-án zárünnepély.

— A meggyürözött fák, azaz olyanok, melyeknek törzsükön a héj gyűrűsen lebántatott, nem hálnak el mindig az első vagy második évben, hanem ha vastagok és erőteljesek gyakran tíz évig és tovább is élhetnek. Oly erdőkből, melyekben a bükk fenyővel elegy jó elő és előbbinek értéke nincs, úgy igyekeztek a bükk-törzsöket elerőtleníteni és kimeríteni s ez által levágatásuk utáni kisarjadzásukat meggátolni, hogy a bükkfákat jó szélesen meggyűrűzték. Ily bükkfák azonban 10—15 évig is éltek még, némelyeknél a természet a sebet többkevesebé új, helyettes héjjal be is borította s a cél nem lett elérve. Így történt többek között a mármarosai kincstári erdőben is. F.

— Friss trágya faültetésnél vagy általában a fák gyökerére nézve igen ártalmas, mert ez folytonos erjedésben lévén, azt annak okozói, a mikroskopikus gomba sejtek (micro-, cryptó- és arthrocoencsok Hallier szerint) a gyökerekre is átvisszik, kivált nedves helyen, nedves időben, vagy a talaj mélyebb rétegében, általában oly körülmények közt, midőn a lég a gyökerektől el van zárva. A faültetésnél tehát ganéjtrágyát használni, kivált ha friss, igen veszedelmes. F.

— Viz- és légtartalom a fában. Hartig szerint tértartalomra nézve van egy téregység nyersfában:

	szilárd anyag	víz	lég
kemény lombfánál	0·441	0·247	0·312
lágylombfánál	0·279	0·317	0·404
tülevelű fáknál	0·270	0·335	0·395
Átlagosan	0·330	0·300	0·370

A levegőn száradt fa is még tartalmaz (súly szerint) 15—20% vizet, sőt az erdőn száradt 20—25% -ot is. F.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. július hó 7-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fehér	Vizakna	2 szarvm.	lépfene	elhullott
Brassó	Pürkerez	3 ló	takonykór	kiirtatott
Fogaras	Dézsán	1 szarvm.	lépfene	elhullott
Háromszék	S. St. György	3	"	"
Szeben	Nagycsür	2 ló	takonykór	kiirtatott

Horvát-Szlavonországban uralg a marhavész a károlyvárosi alispánság területén Prilisce, Jancani, Paka, Polje, Rosopajnik, Klanac, Pravolina és Mathese nevű községekben; továbbá a sziszeki alispánság területén Kozjaczu nevű községben.

A horvát-szlavon katonai határőrvidéken uralg a marhavész az ogulin-szluini kerület Ogulin, Skakavac és Vidusevac községekben.

Magyarország területe marhavészmentes.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Moos, 1880. július 6-án.

A május 10-étől fogva tartó kedvező időjárás sokat javított az elpusztultnak gondolt terményeken; sok buza és rozs egészben is elveszett, de a mi megmaradt, mégis fél termést mutat. Tavaszai általában szépek, sok törökbuza-terítés történt mindenfelé és kitűnő szépek. Széna csak egy harmad termés fog lenni. Kerti vetemények jók. Minden állataink egészségesek, napszám nagyon drága.

Nagy József.

M.-Ludas, 1880. július 8-án.

Hallatlan rossz tavaszunkat, május 13-án jobbra fordult időjárás nemileg helyre potólt, azonban minden tekintetbe a jótól nagyon távol maradtunk; buza terméseink nagy része oda van, rozsól fél termés várható, árpánk közepes minőségű talajba tiszták, a trágyázottakba olyan dudvás, döltes, hogy annak learatása valódi sátoros cigányművészet lesz, mert vagy árpát kaszálunk napszámra, vagy dudvát aratunk kalangyára és így árpánk összepesed; a széna fünek kaszálása most foly, szűk féltermés, minőségre nézve jó, ha csak az időjárás mi most szép, esőre nem fordul; kapás növényeink kitűnők, a székely azt mondaná vesztőket érzik, én is alig hiszem, hogy minden jóságok mellett kasainkat megtöltség; én legalább nem emlékszem, hogy egy gabona szem három éven át egymás után telyes mértékben sikerült volna, már pedig ha az évbe is sikerül termésünk, akkor Erdély három éven át jó malé terméssel dicsekedhetik. Gabona áraink rohamosan hanyatlanak, hogy jogosultsággal, azt majd meglátjuk a szántás után.

Eczken Sándor.

Szék, 1880. július 9-én.

A tavasz általánosan véve esős volt, mi is a tél fagyá által megritkult őszi vetéseket kissé helyre hozta. Tavaszai vetéseink szépek. Törökbuza kapálás s ugarlás csaknem bevégeztetett. Jelenleg a szénacsinalással vagyunk elfoglalva, mire most kedvező idő jár. A szőlők levelezése is megkezdett, kielégítő termés mutatkozik. Házi állataink a sertések kivételével egészségesek, árak, úgy a gabona ára is közepes. A sertések közül torokfájás miatt egy néhány elpusztult.

Kiss Sándor.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjúpiacz Budapest, 1880. július 3-ától július 10-ig.

Buza üzlet lanyha, ingadozó árakkal, forgalom 60,000 metermázsa, ár 11.10 ft.

Rozs üzlet gyenge, forgalom — metermázsa, ár 9.65 ft.

Árpa üzlet igen gyenge.

Zab üzlet közepes, forgalom — metermázsa, ár 7.30 ftig.

Törökbuza üzlet javult, forgalom 5000 metermázsa, ár 7.11 frtig.

Gyapju. A vásár zárata után, néhány vevő még a mai napig 60,000 kiló fésűs gyapjút vett, a legutóbbi vásári árakon.

A gyárilag mosott gyapjuból eladatott 10,000 kiló gyapju, kilója 2—2.65 ft.

Gabona-árak:

	minimum és maximum: Budapest július 10.	Bécs július 10.
Buza	10.05—11.70 ft	10.45—12.50 ft
Rozs	9.80—10.00 ft	9.50—10.20 ft
Árpa, takarmány	— — —	— — —
Árpa, szeszfőzésre	— — —	8.50—9.00 ft
Árpa, seres	— — —	9.00—9.50 ft
Zab	7.00—7.60 ft	6.40—7.60 ft
Törökbuza	6.90—6.95 ft	5.05—8.50 ft

Budapesti marhavásár július hó 8. Őszszes felhajtás 1189 drb nagy és 1634 drb. apró marha. Ebből eladatott 46 drb. bika, 774 drb. ökör, 782 drb. vágó tehén, 130 db. fejős tehén, 168 db. bival, 302 db. borju, 1332 db. birka. Árak: bika darabonként 60—147 ft, ökör páronként 160—335 ft, vágó tehén páronként 140—220 ft, fejős tehén darabonként 70—180 ft, bival páronként 115—200 ft, borju darabonként 12—26 ft, birka páronként 9—18 ft. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 47—52 ft, tehénhús 46—50 ft, borjuhús 60—90 ft, bivalhús 44—47 ft, nyers szalonna 68—70 ft, sertészsir 70—72 ft.

Bécsi marhavásár július hó 5-án. Összes felhajtás 2844 drb és pedig 1548 drb. magyar, 1039 drb. lengyel és 258 drb. német fajta mind hizott állatok, melyből 2758 drb. ökör, 34 drb. tehén, 48 drb. bika és 5 drb. bival. Árak 100 kilonként magyar hizó 53—59 ft, lengyel 54—57 ft, német 54—59 ft, tehén 50—54 ft, bika 49—52 ft, bival 44—47 ft. Lábán darabonként 100—215 frotot fizettek.

Köbányai sertés vásár július 9-én. (Az első magyar sertésüzlet részvénytársaság jelentése.) Ambar a forgalom a mult hetihez képest élénkebb volt, mit a nagyobb szükséglet is igazol, azért a hangulat — mint július havában rendszeren lenni szokott — laukadt vala és az árak kissé visszamentek.

Heti állag árak: magyar válogatott ár 240—280 klgr. tiszta sullyal 60—60½ kr, 200—240 klgr. 60½—61 kr, öreg sertésárak 300 klgr. felül 57—58 kr, vidéki sertés 59—60 kr, szerb és román minőség szerint 58—59 kr. klgrmkint tiszta suly; félhizott körülbelül 160 klgr. nehezek 62½ kr. 45 klgr. étellel. Eleség árak: tengeri 7 ft 10—15 kr. mm. készpénz fizetésért. Helyi állomány: július 2-án maradt 66,930 drb. Felhajtás: Alvidékről 4290 drb., Szerbiából 440 drb., Romániából 560 drb., Magyar kir. állam vasuttal 800 drb., összesen 72,820 drb. Elhajtás: Felvidékre 500 drb., Bécsbe (m. héten 143 drb.) 2430 drb., Csehországba 380 drb., Bodenbachon át 570 drb., Rutkán át 50 drb., Budapesti fogyasztás 2240 drb., Kültelki fogyasztás 80 drb., Összekötő vasuttal 20 drb. összesen 6270 drb. Marad állomány 66,550 drb. A részvény számlásokban 10,550 drb. van elhelyezve.

Az egészségügyi és transito szállásokban július 2-9n maradt 4279 drb., felhajtott: Szerbiából 434 drb., Romániából 364 drb., összesen 5077 drb., ebből eladatott 1898 drb., marad állomány 3179 drb. A vizsgálatnál 634 drb. a fogyasztás alól kivonatván, kiirtott.

Disznózsir mérsékelt kereslet daczára árak javultak, kész áru hordóval együtt 66 ft, július havi kötésben hordó nélkül 64 ft.

Szalonna üzlet élénk, emelkedő árakkal, vidéki szalonna 58 ft, városi áru 62—63 ft, füstölt szalonna 66½—67½ ft.

Bécsi sertésvásár július 6-án. Összes felhajtás 3516 drb. és pedig 690 drb. nehéz, 986 drb. középnehéz és 1840 drb. süldő; melyből 1524 drb. magyar, 2840 drb. orosz-lengyel, 40 drb. szerb és 112 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 55—56 ft, középnehéz 52—54 ft, süldő 30—46 ft; szalona és zsir 61—62 ft.

Helyettes szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.**Hirdetések.****Jelzalog-kölcsönök**

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra **1000** frtól kezdve bármily magas összegig, **4½** vagy **6%** kamat mellett törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén bekebelezett terhek kifizetését gyorsan eszközi a

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

(2.) (28—52.) Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sájtátház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 2—4 óráig.

Pincze felszerelési eszközök, bor és sörfejtő szivattyúk, dugaszoló és palaczköltő gépek,

de különösen gazdasági gépek nagy raktára, ugymint
törökbuza morzsolók 35 forinttól kezdve,

Mayer-féle Trieurök,

melyek a konkolyt, bükkönyt és vad zabot tökéletesen kiválasztják
kaphatók kedvező feltételek és jótállás mellett

az első magyar gazdasági gépgyár összpontosított raktár
és gépműhely erdélyországi fióktelepében

(5.)

(20.—45.)

WALSER FERENCZ-nél

Kolozsvártt, bel-monostorutcza 12. szám.

P i a c z i á r a k.

A h e t i v á s á r		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozse	jul. 6	850	600	600	—	400	450	200	80	320	40
Brassó	jul. 2	960*	600*	600*	500*	330	520	320	232	240	48
Galik-Szereda	jun. 30	900	—	666	575	375	600	210	100	160	40
Déés	jul. 6	880*	760*	620*	—	380	600*	380	100	160	40
Déva	jul. 3	900*	800*	800*	—	800*	700*	300	180	180	36
Erdésbétváros	jul. 10	800	650	550	—	450	450	230	—	250	44
Fogarasz	jul. 2	1013*	—	653*	—	320	613*	—	—	250	42
K.-Fehérvár	jul. 3	1300*	1120*	980*	—	—	700*	—	—	240	48
Sy.-Sz.-Miklós	jul. 3	1075	833	666	650	350	575	270	100	—	40
Kolozsvár	jul. 8	820	—	650	—	430	460	280	200	300	48
M.-Vásárhely	jul. 8	1040*	750*	830*	640*	324	580	300	100	450	44
Nagy-Enyed	jul. 8	1050*	870*	660*	—	376	450	480	150	260	44
H.-Bzeben	jul. 9	850	700	530	460	380	460	210	115	325	46
Szegsvár	jul. 1	830	640	575	—	330	430	170	90	150	44
S.-Sz.-György	jul. 1	920	860	600	480	320	500	300	160	250	44
Sz.-Régen	jul. 8	850	563	612	—	337	425	230	80	220	40
Sz.-udvarhely	jul. 6	1050	800	700	—	425	525	260	70	—	36

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40
krjával számítatnak.

A hirdetés szövegét
a t. megrendelőnek minden
külön díj nélkül tet-
szés szerint akarányszor
változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52									
	szori hirdetésnél									
	fizetendő forint									
$\frac{1}{16}$ v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
$\frac{1}{16}$ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
$\frac{1}{16}$ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
$\frac{1}{16}$ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
$\frac{1}{16}$ v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai
és
lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes
engedményben részesülnek
ha hirdetésük beküldésekor
tagsági vagy előfizetői
minőségükre hivat-
koznak.